

Шамота Г.М., к.е.н., старший викладач

Андрющенко О.Ю., магістр

*Державний вищий навчальний заклад «Українська академія банківської справи
Національного банку України»
м. Суми, Україна*

МІСЦЕВІ БЮДЖЕТИ В СИСТЕМІ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

Основними складовими багатопланової ролі місцевих бюджетів є те, що вони виступають важливим чинником економічного розвитку і фінансової стабільності регіону.

У державному бюджеті зосереджуються понад 60-70% доходів та видатків бюджетної системи, що свідчить про високу централізацію бюджетних ресурсів та про недостатню самостійність місцевих органів влади. Розглядаючи динаміку та структуру доходної частини місцевих бюджетів за аналізований період можна побачити, що податкові надходження переважають. Щодо видатків, то за функціональною – найбільше коштів направлялося саме на освіту, охорону здоров'я, проте спостерігається зменшення їх питомої ваги в останні роки. Частка трансфертів у доходах місцевих бюджетів помітно зросла. Темпи зростання доходів (без урахування трансфертів) за період дослідження значно нижчі за темпи зростання трансфертів. Однак, чим більше доходів включається до «першого кошика», тим менше стимулів мають органи місцевого самоврядування щодо проведення роботи з їх мобілізації. Посилюється залежність місцевого самоврядування від рішень органів влади. Звідси зростання кількості дотаційних регіонів в Україні. Перерахування трансфертів з місцевих бюджетів до державного бюджету за 2006-2012 рр. має тенденцію до скорочення.

Найбільш характерною рисою місцевих бюджетів сьогодні є високий рівень їх залежності від державного бюджету. Окрім вищезазначеної проблеми сьогодні існує і безліч інших проблем, які потрібно враховувати при реформуванні місцевих бюджетів, та ін. Нажаль, в Україні місцеві бюджети формуються з урахуванням поточних потреб, досить часто не враховуючи стратегічні цілі розвитку як адміністративно-територіальних одиниць, так і країни в цілому, що може змінити будь-які стратегічні курси розвитку і в цілому привести до значних негативних відхилень від плану.

Згідно до «Програми економічних реформ України на 2010-2014 рр.» необхідність реформи місцевих бюджетів обумовлена рядом проблем, а також в ній виділені чинники, котрі породжують дані недоліки: низька якість послуг, що надаються на місцевому рівні. У більшості сільських, селищних бюджетів видатки на виплату заробітної плати з нарахуваннями складають понад 90 %; зношена інфраструктура. Комунальна інфраструктура зношена більше ніж на 60 %. Кількість аварій у ЖКГ за останні 10 років зросла в 5 разів. Близько 90 % доріг загального користування є дорогами місцевого значення. При цьому 70

% автодоріг потребують капітального ремонту. Згідно з розрахунками Світового Банку, протягом наступних 10 років місцева інфраструктура вимагатиме інвестицій у 29 млрд. дол. США.

Причинами вказаних проблем є: низька фінансова незалежність. Згідно з розрахунками Асоціації міст, у 2009 р. недофінансування видатків на місцевому рівні склало 12,1 млрд. грн. При цьому брак ресурсів на делеговані повноваження знижує відповідальність місцевої влади за якість послуг, що надаються; недостатньо прозорий розподіл міжбюджетних трансфертів. Усупереч положенням ст.105 Бюджетного кодексу відсутній закон, що визначає принципи й критерії розподілу інвестиційних субвенцій. Формула дотацій вирівнювання ускладнена безліччю коефіцієнтів. Це знижує прогнозованість і стабільність доходів місцевих бюджетів; обмеженість у доступі до запозичень. Чинне законодавство унеможлиблює для більшості місцевих бюджетів використання запозичень для інвестицій; нечіткий розподіл і брак повноважень. У Бюджетному кодексі видаткові повноваження розподілені як відповідальність за фінансування бюджетних установ за типом (школи, лікарні), а не суспільною функцією (освіта, медична допомога).

Формування бюджетів на рівні закладів ґрунтується на секторних нормативах. У результаті органи місцевого самоврядування обмежені в можливостях оптимізувати ресурси; брак контролю за витратою коштів на місцях. На місцевому рівні де-факто відсутній зовнішній аудит, а внутрішній проводиться з недостатньою комплексністю й системністю.

*Шевченко А.В., старший консультант
Національний інститут стратегічних досліджень
м. Київ, Україна*

РОЗВИТОК ІННОВАЦІЙНИХ КЛАСТЕРІВ У ПРОМИСЛОВІСТІ УКРАЇНИ

Зростання інноваційної активності підприємств промислового сектору України можливе за умови застосування нових організаційних важелів, здатних стимулювати підвищення продуктивності праці у промисловості, створення продукції з високою доданою вартістю, розвиток високотехнологічних та наукоємних виробництв, створення замкнених ланцюгів виробництва. Одним з найбільш ефективних засобів підвищення інноваційної активності у промисловості є застосування кластерного підходу організації промислового виробництва, який дозволяє об'єднати у межах кластерів ресурси та компетенції, недоступні для окремих підприємств.